

EYLÜL-2025
SAYI-21

Örgütlenme Bülteni

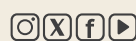

“Küçük hanımlar, küçük beyler! Sizler hepiniz geleceğin bir gülü, yıldızı ve ikbal ışığısınız. Memleketi asıl ışığa boğacak olan sizsiniz. Kendinizin ne kadar önemli, değerli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şey bekliyoruz”

-MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Eğitimİş

@egitimis

www.egitimis.org.tr

1. Ağustos ayı enflasyon oranı, TCMB'nin enflasyon tahminleri, Kamu-Ar açıklık ve yoksulluk sınırına karşı memur ve memur emeklisinin emeklerini hiçe sayan 8. Toplu Sözleşme zam oranları

Ağustos ayı ile başlayan ve aynı ay içinde tamamlanan 8. Toplu Sözleşme görüşmeleri ile belirlenen zam oranları, siyasi iktidarın emeği nasıl değersizleştirdiğini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Emeği ülkede yaşanabilecek olumsuz iş koşulları ve ekonomik gidişattaki bozulmalara karşı korumak için yapılan toplu sözleşmede kaybeden 7 toplu sözleşmede olduğu gibi yine emekçi olmuştur.

Siyasi iktidarın bu politikasına karşı hakem kuruluna katılmaması yönünde çağrı yapılmasına rağmen Memur-Sen ve Türkiye Kamu-Sen katılım sağlamış ve hakem kurulunun oluşmasını sağlayarak emeğin yok sayıldığı toplu sözleşmenin kabul edilmesine ortak olmuştur. Bu sürece ortak olmamak için tek katılım sağlamayan Birleşik Kamu-İş olmuştur. Birleşik Kamu-İş mücadelesini sürdürmesine rağmen diğer iki konfederasyon sürece ortak olduğu için sözleşme önceki yedi sözleşme gibi emekçinin zararına gerçekleşmiştir.

8. Toplu Sözleşme Dönemi için Üç Konfederasyonun Teklifi-Belirlenen Zam Oranları

	Memur-Sen	Türkiye Kamu-Sen	Birleşik Kamu-İş	8. Toplu Sözleşme
2026	(10.000 seyyanaen+%10+%25) + %20	Kümülatif %92,3	(%72+%25) +%25	(1000 TL+%11) +%7
2027	(7.500 TL seyyanaen+%20) +%15	2027 yılının tamamında ise refah payı dahil tüm maaşlara %45,2 zam	%25 +%25	%5+%4

Tabloda da görüldüğü üzere konfederasyonların teklifinin çok altında kalan oranlar belirlenmiş ve kabul edilmiştir. Sonuçta toplu sözleşme amacından sapmış, emekçiyi korumaktan çok yoksullaştırmak üzere imzalanmıştır.

Henüz 7. Toplu Sözleşme'nin yarattığı yoksullaşma sürecinin içinde olan emekçilerin Temmuz ayında aldığı %5 oranındaki zam, iki ayda erimiştir.

Ağustos 2025 enflasyon oranları (%)		
	AYLIK ENFLASYON	YILLIK ENFLASYON
TÜİK	2,04	32,95
İTO	1,84	40,83
ENAG	3,23	65,49

Kaynak: Kurumların resmi web sitelerinden alınan bilgilerle oluşturulmuştur.

Ağustos ayı enflasyon oranlarına bakıldığında yine en düşük yıllık enflasyonun TÜİK'e ait olduğu görülmektedir.

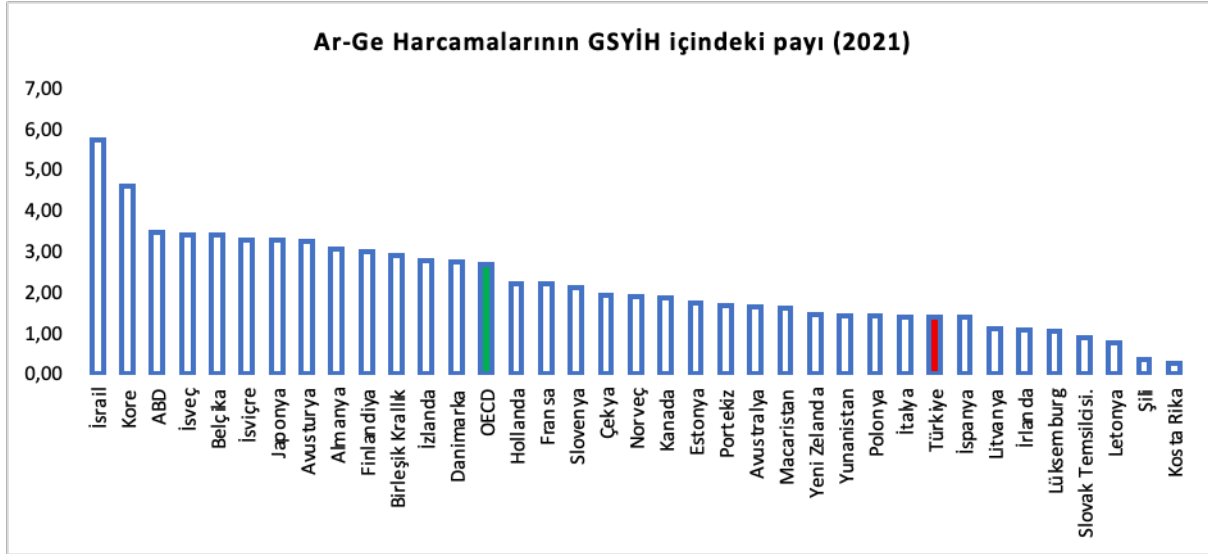
Buna rağmen TÜİK oranlarına göre iki aylık enflasyon %4,14 olmuş %5 zam oranı ile enflasyon farkı %0,99 olarak belirlenmiştir. ENAG için ise %5 zam oranı erimiş, iki aylık enflasyon %7,10 olmuştur. Enflasyon farkı ise %2,28 çıkmış yani kamu emekçisinin alım gücü %2,28 azalmıştır.

2. Türkiye’de Ar-Ge harcamalarının GSYİH içindeki payının OECD ülkelerine göre durumu

Birleşik Kamu-İş tarafından açıklanan Ağustos ayı açlık sınırı 28.753 TL olurken yoksulluk sınırı 87.910 TL’ye yükselmiştir. Asgari ücret Ağustos ayında açlık sınırının %28 altında kalmış, açlık ve yoksullukla mücadele derinleşmiştir.

Açlık sınırı ve yoksulluk sınırı her ay artarken, düşük oranlarda açıklanan enflasyon, düşük zam oranlarına atılan imzalar siyasi iktidarın istikrarlı biçimde emeğin değerini hiçe saymaya devam ettiğini kanıtlamaktadır.

Araştırma-geliştirme çalışmaları ile bilgi üretmek, teknolojik yenilikler üzerine bilimsel çalışmalar yapmak ve bu yolla ekonomide verimliliği artırmak, ülkenin gelişimini sağlamak amaçlanmaktadır. Birçok ülkede Ar-Ge harcamalarının GSYİH içindeki payı yüksekken Türkiye bu konuda da OECD ortalamasının oldukça gerisinde kalmıştır.

Kaynak: OECD verileri kullanılarak oluşturulmuştur¹

Ar-Ge faaliyetleri yükseköğretim kurumları, şirketler, genel devlet ve kâr amacı olmayan kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmektedir. OECD ülkelerinin bilime ve teknolojik ilerlemeye verdiği öneme bağlı olarak GSYİH’den oldukça yüksek pay ayırdığı bu alanda Türkiye’nin payı OECD ortalamasının da altında kalarak son sıralarda yer almıştır.

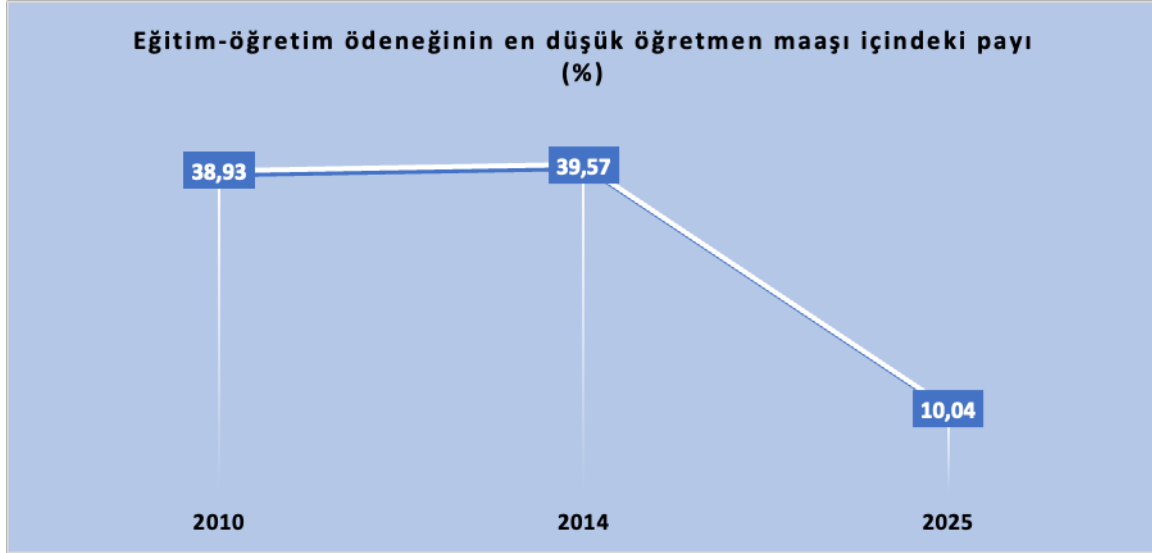
En son açıklanan 2024 yılı verisine göre Türkiye’de merkezi yönetim bütçesinde Ar-Ge harcamalarının payı %1,51 GSYİH içindeki payı ise %0,41 olmuştur. Ülkede 129’u devlete ait olan 208 üniversite bulunmaktadır. Bilimsel araştırma geliştirmenin merkezi olan üniversite sayısının bu kadar yüksek olmasına rağmen Ar-Ge için yapılan harcamanın sürekli düşük düzeylerde kalması, açılan çok sayıda üniversitenin işlevselliği ve amacına uygun olup olmadığı konusunu tartışmaya açmaktadır. Sadece üniversite mezunu sayısını artıran, nitelikte herhangi bir artış ve iyileşme sağlamayan

1 OECD. (2025). Gross Domestic Spending on R&D. <https://www.oecd.org/en/data/indicators/gross-domestic-spending-on-r-d.html> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2025).

bu durum “Tabela Üniversitesi” söylemini haklı çıkarmaktadır. Temel amacın niteliği artırmak değil, ülkede işsizliği ertelemek, kağıt üstünde nitelikli işgücü yüksek ülkeler arasında yer almak olduğu görülmektedir.

3. Öğretmenlere verilen sene başı eğitim-öğretim ödeneğinin maaş ve enflasyon oranları karşısındaki durumu

Öğretmenlerimize sene başında verilen eğitim-öğretim ödeneği tıpkı maaşlar gibi erimeye devam etmektedir.

Kaynak: MEB 2025 Bütçe Raporu'nda yer alan en düşük öğretmen maaşları alınarak oranlanmıştır.

Grafikte görüldüğü üzere 2010 ve 2014 yıllarında en düşük öğretmen maaşı içinde eğitim-öğretim ödeneğinin payı %40'a yakinken 2025 yılında bu oran %10'a gerilemiştir. 2014 yılında olduğu gibi oranın %39,57 olabilmesi için şuan 5.265 olan ödeneğin 20.742 olması gerekmektedir. Enflasyonun altında kalan maaşlara, daha hızlı eriyen ek ders ücretleri ve eğitim-öğretim ödeneği de eklenmektedir.

4. Öğrenciler için okula başlama maliyetinin maaş ve asgari ücret içindeki payı

Türkiye'de istihdam edilen yani çalışan toplam 32 milyon 452 bin kişi bulunmaktadır. Bu sayısının 17 milyon 326 bin 143'ü işçi (15 milyon 756 bin 730'u özel, 1 milyon 601 bin 512'si kamu), 3 milyon 016 bin 405'i kamu görevlisidir. Bu sayılara göre ülke ekonomisinin, üretimin temelini oluşturan emekçilerin artan fiyatların altında kalan maaş ve ücretler artışları ile ailelerinin gıda, ulaşım, barınma, giyim, sosyal aktivite gibi bir otonom ihtiyaç olan okul masraflarını karşılaması imkansızdır. Öğrencilerin okula gidebilmesi için gerekli olan harcama kalemlerinin fiyatları yüksekken ve bir yılda %50-%60 zamlanması söz konusuysen asgari ücretin 22.104 TL olması ve memur ve memur emeklisi için düşük zam oranlarına imza atılmış olması aile bütçeleri üzerinde oluşan ve oluşacak yükü ortaya koymaktadır.

Eğitim harcamalarının başlangıç maliyeti

Ulaşım Kısa Mesafe Servis (Servis Hostesi İle) ise				
	Kırtasiye	Giyim	Ulaşım ²	Toplam
İlkokul	4791 TL	13.900 TL	33.468 TL	52.159 TL
Ortaokul	6387 TL	13.900 TL	33.468 TL	53.755 TL
Lise	7740 TL	13.900 TL	33.468 TL	55.108 TL
Ulaşım Uzun Mesafe Servis (Servis Hostesi İle) ise				
	Kırtasiye	Giyim	Ulaşım	Toplam
İlkokul	4791 TL	13.900 TL	43.953 TL	62.644 TL
Ortaokul	6387 TL	13.900 TL	43.953 TL	64.240 TL
Lise	7740 TL	13.900 TL	43.953 TL	65.593 TL
Ulaşım Abonman ise				
	Kırtasiye	Giyim	Ulaşım	Toplam
İlkokul	4791 TL	13.900 TL	3150 TL	21.841 TL
Ortaokul	6387 TL	13.900 TL	3150 TL	23.437 TL
Lise	7740 TL	13.900 TL	3150 TL	24.790 TL
Ulaşım İndirimli Otobüs Bileti ise				
	Kırtasiye	Giyim	Ulaşım	Toplam
İlkokul	4791 TL	13.900 TL	4680 TL	23.371 TL
Ortaokul	6387 TL	13.900 TL	4680 TL	24.967 TL
Lise	7740 TL	13.900 TL	4680 TL	26.320 TL

Ulaşım harcamalarında fiyat farklılaşmasından kaynaklı olarak dört durumda ailelerin eğitim -öğretim başlangıç harcamaları hesaplanmıştır. Ulaşım hesaplaması dokuz aylık olarak mevcut ücret tarifi üzerinden toplam alınmıştır. Buna göre bir ailenin daha okullar açılmadan bütçesindeki toplam maliyeti görmesi mümkündür. Servis kullanarak okula bir giden bir öğrenci için asgari ücretli bir ailenin servis ücretini peşin ödemesi olanaksızdır. Çünkü en düşük başlangıç maliyetine sahip olan ilkokul öğrencilerinde bile ulaşım harcaması için kısa mesafe servis ücretinin dikkate alınması halinde toplam tutar asgari ücretin iki katından fazla çıkmaktadır. Asgari ücretli Eylül ayı gelirinin tamamını eğitim-öğretim başlangıç maliyetini karşılamak için ayırsa bile bunun mümkün olmadığı açıkça görülmektedir. Bu nedenle ulaşım harcamalarının toplam sene başında ödenmesi imkansızlaşmakta çoğunlukla aylık ödenmektedir.

Ulaşım harcaması olmadan katlanılan başlangıç maliyeti

	Kırtasiye + giyim	Asgari ücret içindeki oranı
İlkokul	18.691 TL	84,56
Ortaokul	20.287 TL	91,78
Lise	21.640 TL	97,90

Öğrencinin okulu yürüme mesafesinde olduğunda yani araç kullanma ihtiyacı olmadığına da ailelerin asgari ücret ile yapacakları eğitim harcamalarının başlangıç maliyeti gelirin en az %84'üne karşılık gelmektedir.

Sonuçta sadece kırtasiye ve giyim harcamaları bile ülke çalışanlarının yaklaşık yarısını temsil eden asgari ücretlinin gelirinin nerdeyse tamamına karşılık gelmektedir.

Eğitim harcamalarının yükü başlangıç maliyeti ile sınırlı kalmamakta aylık sabit harcama halinde ulaşım ve beslenme için harcama yapılmaktadır.

Eğitim harcamalarının aylık maliyeti

Ulaşım Kısa Mesafe Servis (Servis Hostesi İle)			
	Beslenme	Ulaşım	Toplam
İlkokul	2155 TL	3719TL	5873 TL
Ortaokul (en ucuz tost + küçük çay)	1955 TL	3719TL	5673 TL
Lise (en ucuz tost+ küçük çay)	1955 TL	3719TL	5673 TL
Ulaşım Uzun Mesafe Servis (Servis Hostesi İle)			
	Beslenme	Ulaşım	Toplam
İlkokul	2155 TL	4883 TL	7038 TL
Ortaokul	1955 TL	4883 TL	6838 TL
Lise	1955 TL	4883 TL	6838 TL
Ulaşım Abonman			
	Beslenme	Ulaşım	Toplam
İlkokul	2155 TL	350 TL	2505 TL
Ortaokul	1955 TL	350 TL	2305 TL
Lise	1955 TL	350 TL	2305 TL
Ulaşım İndirimli Otobüs Bileti			
	Beslenme	Ulaşım	Toplam
İlkokul	2155 TL	520 TL	2675 TL
Ortaokul	1955 TL	520 TL	2475 TL
Lise	1955 TL	520 TL	2475 TL

Aylık eğitim harcamaları maliyeti dikkate alındığında tek çocuk için ulaşım harcamasının da olması halinde ayrılması gereken en düşük tutarın 2475 TL olduğu görülmektedir. Asgari ücretin %11'ini temsil eden bu maliyet kalemi en yüksek 7038 TL olmakta ve **asgari ücretin yaklaşık %31'ine** denk gelmektedir. Asgari ücretlinin çocuğunun güvenli bir biçimde okula gitmesini sağlayabilmesi için ve en düşük beslenme harcaması imkanını sunabilmesi için maaşının en az %31'ini her ay eğitim harcamalarına ayırması gerekmektedir.

Eğitim harcamalarının günlük beslenme maliyeti

Günlük beslenme maliyeti ilkokul için **en düşük 83 TL**'dir. Ortaokul ve lise için ise kantinden yapılacak alışveriş ile bir öğün beslenme ihtiyacını karşılamasının karşılığı en düşük 85 TL'dir. İlkokul öğrencilerinin evlerinden getireceği basit kahvaltılık ile oluşturulan beslenme çantasının maliyeti okul kantininden alınabilecek tost ile çayın toplamına eşit

olması **beslenme çantası enflasyonunu** ortaya koymaktadır.

TOST+ÇAY	70+15 =85 TL Büyük çay ise 90 TL
KARIŞIK TOST+ÇAY	90+15=105 TL Büyük çay ise 110 TL
KARIŞIK SANDVİÇ+ÇAY	105 +15 =120 TL Büyük çay ise 125 TL
KÖFTE SANDVİÇ DÜRÜM+ÇAY	110+15=125 TL Büyük çay ise 130 TL

%50'nin üstünde bir artış ile belirlenmiş olan 2025 kantin ürünleri fiyatları ile yapılacak harcamanın ortalama 100 TL'nin altında kalmayacağı açıktır. Ayrıca bir öğün beslenme için yeterli kaloriyi sunmayan ve sağlıklı olmayan bu besinlerin üstünde harcamalar yapılması halinde ya da tabldot yemek yapan okullarda yemek yenilmesi halinde günlük tutar 200 TL'nin üstüne çıkmaktadır. Unutulmamalıdır ki öğrencilerin sağlıklı bireyler olabilmesi, başarılı olabilmesinin yolu sağlıklı beslenmesinden geçmektedir. Kantinlerde satılan ve dengeli beslenmeden oldukça uzak olan ürünleri satın almanın bile imkansız olduğu sistem içinde talebimiz her fırsatta dile getirdiğimiz gibi öğrencilere günde bir öğün ücretsiz sağlıklı ve dengeli beslenme imkanının sunulmasıdır.

Sonuç olarak Türkiye'de eğitimin parasız olmadığı ailelerin bütçelerinin önemli bir bölümünü hem başlangıç hem de aylık olarak eğitim harcamaları için ayırmak zorunda olduğu görülmektedir. Her dönem temel bir sorun olan eğitim masrafları, son dönemde artan enflasyon ve bu artışa karşın oldukça düşük kalan maaş/ücret artışlarının alım gücünde düşüşü beraberinde getirmesi nedeniyle daha büyük bir sorun haline gelmiştir.

Eğitim-İş olarak; toplumun temel ihtiyaçları arasında yer alan eğitimin kamusal ve parasız şekilde sunulması, öğrencilere ücretsiz bir öğün yemek verilmesi gerektiğini tekrarlıyoruz. Hem öğrencilerin sağlığı ve güvenliği için hem de ailelerin her geçen gün artan eğitim masrafları altında ezilmemesi için Milli Eğitim Bakanlığı'nın her fırsatta dile getirdiği parasız ve kamusal eğitimi söylem olmaktan çıkarması ve uygulamaya geçmesi için çağrı yapıyoruz.

EĞİTİM-İŞ BÜLTENİ
Eğitimiş Yayınları, Ankara
Eylül 2025

EĞİTİMİŞ ADINA SAHİBİ
Kadem ÖZBAY / Genel Başkan

YAYIN SORUMLUSU
Bülent METİN / Genel Örgütlenme Sekreteri

RAPOR-İÇERİK
Dr. Burcu DOĞAN / Araştırma ve Raporlama Uzmanı

DİZGİ
Samet DEMİRYÜREK

İLETİŞİM
Ataç 2 Sokak 43/4 Kızılay-ANKARA
iletisim@egitimis.org.tr
0 312 434 12 06